



EUROOPA LIIDU VÄLISASJADE  
JA JULGEOLEKUPOLIITIKA  
KÕRGE ESINDAJA

Brüssel, 30.4.2013  
JOIN(2013) 9 final

**ÜHISARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE**

**Macau erihalduspiirkond: 2012. aasta aruanne**

# ÜHISARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

## Macau erihalduspiirkond: 2012. aasta aruanne

### SISSEJUHATUS

Alates Macau üleandmisest Mandri-Hiinale 13 aastat tagasi on Euroopa Liit ja selle liikmesriigid tähelepanelikult jälginud majanduslikku ja poliitilist arengut Macau erihalduspiirkonnas ning arengu vastavust põhimõttele „üks riik, kaks süsteemi”. Selleks et täita 1999. aastal Euroopa Parlamendi ees võetud kohustust, esitab komisjon igal aastal aruande Macau erihalduspiirkonna arengu kohta. Käesolev, 11. aruanne käsitleb 2012. aastat.

Euroopa Liidu suhted Macau erihalduspiirkonnaga tuginevad ühistele väärtustele, Euroopa pärandile ja ühistele huvidele sellistes valdkondades nagu majandus, keskkond, haridus ja kultuur. 2012. aastal tugevdati kaubandus- ja koostöölepingu raames kahepoolseid suhteid. Koostöölepingule kirjutati alla 1992. aastal ja see hakkas kehtima 1. jaanuarist 1993. aastal.

EL tunnustab põhimõtte „üks riik, kaks süsteemi” rahuldavat rakendamist 2012. aastal kooskõlas Macau erihalduspiirkonna põhiseadusega. Macau elanike põhiõigusi ja vabadusi on austatud. Majanduspoliitika juhendus jätkuvalt turupõhistest ja õigusriigi põhimõtetest. Läbipaistvuse ja heade valitsemistavade edendamine jäid prioriteetideks ning nende rakendamises tehti teatud edusamme. Macau poliitiline valitsemissüsteem liikus suurema demokraatia poole. EL loodab, et selles valdkonnas tehakse veel suuremaid edusamme ning lõpuks jõutakse valitsusjuhi ja seadusandliku kogu valimiseni üldistel valimistel.

### POLIITILINE ARENG

2012. aasta oli Macau valitsusjuhi Chui Sai Oni ametisoleku kolmas aasta. 15. novembril peetud traditsioonilises iga-aastases kõnes kinnitas ta, et Macau valitsus on aasta jooksul edukalt säilitanud stabiilse majanduskasvu ja kindlustanud vajaliku majanduse mitmekesisust, eesmärgiks on saada maailma turismi ja vaba aja veetmise keskuseks. Valitsus jätkas poliitikas inimeste esiplaanile seadmise põhimõtte rakendamist ning pühendus kõigi eluvaldkondade esindajatele majanduskasvust tulenevate hüvede ja elukvaliteedi tõstmise võimaldamisele. Valitsusjuht lubas kasutada kõiki Macau eeliseid, et kiirendada vajalikku majanduslikku mitmekesisust.

Avalike konsultatsioonide ning rahvakongressi alalise komitee ja seadusandliku kogu heakskiidu järel muudeti põhiseaduse II lisa seoses Macau erihalduspiirkonna valitsusjuhi ja seadusandliku kogu valimisega. Seadusandliku kogu liikmete arv tõsteti 29 liikmelt 33-le. Lisandus kaks uut geograafiliste valimisringkondade valitavat kohta ja kaks otseselt valitavat funktsionaalringkondadele kuuluvat kohta. Muudatus hakkab kehtima 2013. aasta septembris toimuvatel seadusandliku kogu valimistel. Valitsusjuhti valiva valimiskogu liikmete arv tõusis 300 liikmelt 400-le. Laiendatud valimiskogu valib järgmiste, 2014. aastal toimuvate valimiste ajal valitsusjuhi. Kokkuvõttes on tegu väikese, kuid positiivse sammuga demokraatia tugevdamiseks Macau erihalduspiirkonna valitsemises.

Sõnavabadust Macaus üldiselt austatakse. Trüki- ja elektrooniline meedia kajastavad paljusid erinevaid vaateid. Ometi tunnetatakse üha enam, et meedia rakendab enesetsensuuri. Et Macau meedia on tugevasti sõltuv valitsuse toetustest, on olnud teateid selle kohta, et ajakirjanike palkamisel on lähtunud valitsuse (tajutavatest) huvidest. Macaus on küll kogunemisvabadus, kuid on olnud teateid, et õiguskaitseorganid on kehtestanud liiga rangeid piiranguid. Kooskõlas põhiseadusega on Macau austanud ja kaitsnud usu- ja veendumuste vabadust. Ahistamist või diskrimineerimist usutunnistuse, veendumuste või religioosete harjumuste alusel ei ole registreeritud. Valitsus on tunnistanud, et inimkaubanduse probleem süveneb jätkuvalt, ning on otsinud selle vastu võitlemiseks võimalusi rahvusvaheliseks koostööks, sh ELiga.

Mitme kõrgetasemelisest korruptsioonijuhtumist on olnud näha, et läbipaistvuse ja hea valitsemistava propageerimine on jäänud prioriteetideks. 2012. aastal ei olnud Macau erihalduspiirkond enam Transparency Internationali korruptsiooni tajumise indeksis. See tulenes Macaust sõltumatutest sisemisest muudatustest indeksi koostamise meetodikas. 2011. aastal oli Macau korruptsiooni tajumise indeks 5,1 (skaalal tähistab 10 kõige läbipaistvamat riiki). 2012. aastal teatas korruptsioonivastase võitluse komisjon, et 2011. aastal käsitletud 804 juhtumist olid 350 kriminaalmenetlused – võrreldes 2009. aastal menetletud 768 kriminaaljuhtumiga on langus suur. See näitab, et läbipaistvus on Macaus kindlalt kasvamas. Seadusandlik kogu arutas valitsuse ettepanekut varade ja majanduslike huvide deklareerimise seaduse kohta. Selle kohaselt peaksid kolme valitsemisharu kõrged ametnikud avalikustama kõik oma kohalikud ja välismaised varad. Seadus võeti vastu 4. jaanuaril 2013. aastal.

## MAJANDUSARENG

2012. aastal aeglustus Macau majandus märgatavalt, SKP reaalne kasv oli 9,9 %<sup>1</sup> (2011. aastal oli kasv 21,9 %). See oli tingitud tagasihoidlikumast kasvust hasartmänguteenuste ekspordis ja väliskülaliste kulutustes, mis omakorda tulenes Hiina majanduse suhteliselt nõrgemast kasvust. Macaud külastas kokku 28 miljonit inimest, võrreldes 2011. aastaga oli kasv kõigest 0,3 %. Mandri-Hiina päritolu isikud moodustasid 60 % saabuvatest väliskülalistest. Eratarbimiskulutused ja investeringud püsisid tugevad. Aasta jooksul püsis inflatsioonisurve 6,1 % juures kõrge. Vaatamata kasvu aeglustumisele säilitas Macau 2012. aastal oma koha maailma suurima kasiinoturuna – seda positsiooni on ta hoidnud 2006. aastast saadik. Aasta hasartmängutulu tõusis 13,5 % ning jõudis rekordilise 304 miljardi pataakani<sup>2</sup> (29,6 miljardit eurot).

2012. aastal oli SKP inimese kohta 611 930 pataakat (59 635 eurot<sup>3</sup>), mis oli maailma kümne kõige kõrgema seas. Samal ajal oli 2012. aasta neljanda kvartali üldine keskmine kuusissetulek 12 000 pataakat (umbes 1 169 eurot). Paljude Macau kodanike jaoks on keeruline leida taskukohase hinnaga eluasemeid ja eakad on sageli kaitsetus olukorras. Valitsusjuht teatas novembris peetud kõnes, et 2008. aastal alustatud sularahas makstavate toetuste skeemiga jätkatakse, et parandada inimeste elatustaset. Alaliste elanike jaoks tõstetakse summat 8 000 pataakani (780 eurot) ning suurendatakse sotsiaal-, haridus- ja tervishoiuhüvitistele tehtavaid kulutusi. Hüvitiste paketti kuulub 600 pataakane (58 eurot) tervishoiukulutuste kuponng, töötasu pealt arvestatava tulumaksu vähendamine 30 %, maksuvähendused, riigilõivudest vabastamine, toetus ja igakuine pension eakatele,

<sup>1</sup> Allikas: kui ei ole märgitud teisiti, pärinevad majandusandmed Macau erihalduspiirkonna valitsuse statistika- ja rahvaloendusameti avaldatud ametlikust statistikast.

<sup>2</sup> Allikas: Macau erihalduspiirkonna valitsuse hasartmängude kontrollimise ja koordineerimise amet.

<sup>3</sup> Euro ja pataaka vaheline keskmine kurss 2012. aastal oli 10,2612.

õppetoetused, elektriarvete hüvitamine, madala sissetulekuga perede abistamine ja rahaliste vahendite suunamine riiklikku säästuskeemi kontodele. Tervishoidu suunati 10 miljardit pataakat (970 miljonit eurot), et luua efektiivsem meditsiinisüsteem ja üldarstiteenuste võrgustik, mis 2020. aastaks pakuks kõigile elanikele tasuta tervise- ja eriarstiteenuseid.

Hasartmängudest on saanud senisest veel olulisem tugisammas Macau majanduses: see andis üle 40 % SKPst, samas kui kümnendi eest oli sektori osakaal SKPst alla 30 %. Hasartmängusektor selle sõna kitsamas tähenduses hõivas 23 % Macau tööstust<sup>4</sup>. Usutakse, et koos teiste sellega seotud sektoritega, näiteks turismiteenuste, jaekaubanduse ja hasartmängudega seotud ehitustegevusega, ulatub see arv üle 70 %. 2012. aastal moodustas hasartmängumaks 83 % eelarvetuludest<sup>5</sup>.

Majanduse mitmekesistamine, s.o muude valdkondade arendamine lisaks hasartmängusektorile, jääb Macau valitsuse seatud eesmärgiks. Hasartmänguga mitte seotud majanduslike tegevuste, näiteks kohtumiste, algatuste, konverentside ja messide majandusharu ning loov- ja kultuuritööstuse arendamiseks on rakendatud meetmeid. Infrastruktuuri kitsaskohtade, kõrvalteenuseklasterite puudumise ja töajõupuuduse tõttu on mitmekesistamises tehtud edusammud jäänud siiski piiratuks. Kõige enam pidurdavaks teguriks oli töajõupuudus, sest hasartmängu- ja seotud sektorite pakkumised meelitasid töajõu teistest sektoritest ära. Töötuse määr langes 2012. aasta neljandas kvartalis 1,9 %-ni, mis on möödunud aastakümne madalaim näitaja.

Hasartmängusektori kiire kasvu aeglustamiseks jätkas Macau erihalduspiirkonna valitsus mitmete kontrollimeetmete rakendamist, sh seati 2013. aastani mängulaudade arvu ülempiiriks 5 500 ning järgmise kümne aasta jooksul iga-aastase tõusu piiriks 3 %. 2012. aasta lõpus oli töös 5 485 mängulauda. 2012. aasta novembris tõsteti kasiinosse sisenemiseks seatud vanusepiiri 18 eluaastalt 21-le, et hoida noori sattumast hasartmängusõltuvusse.

Infrastruktuuri kitsaskohtade vähendamiseks ja majanduse jätkusuutlikumaks muutmiseks leppis Macau keskvalitsusega kokku, et kõrvalasuvalt Mandri-Hiina Zhuhai omavalitsuselt võetakse rendile Hengqini saarel asuv maatükk, kuhu luuakse erimajandustsoon. Macau valitsus otsustas sinna kasiinosid mitte rajada, selle asemel keskendutakse hasartmängudega mitte seotud sektoritele, sh tehnoloogiateenustele ja loomemajandusele. Sinna rajatakse ka Macau ülikooli uus linnak, mis valmib 2013. aastal. See osa Hengqini saarest, mis on renditud ülikooli jaoks, jääb Macau jurisdiktsiooni alla kuni 2049. aastani.

12. oktoobril võttis Macau seadusandlik kogu vastu meetmed vähendamaks spekulierimist kinnisvaraturul. 2011. aasta juunis elamukinnisvaratehingutele kehtima hakanud riigilõivu laiendati kauplustele, kontoritele ja parklatele. Kuuma raha turule jõudmisega, mis osaliselt oli tingitud majandusliku olukorra kergemisest USA-s, olid parklad viimasel ajal muutunud spekulatsioonide keskpunktiks. Esimesel aastal olid riigilõivude määrad 20 %, teisel aastal langetati neid 10 %le. Juriidilistest isikutest ja välismaiseid ostjaid maksustatakse lisaks veel 10 %ga.

Hiina ja Macau tihedama majanduspartnerluse kokkuleppe (CEPA) IX kaasanne allkirjastati 2. juulil 2012. aastal. 1. jaanuaril 2013. aastal hakkasid kehtima 48 uut teenuste

<sup>4</sup> Allikas: Macau erihalduspiirkonna valitsuse statistika- ja rahvaloendusameti korraldatud 2012. aasta neljanda kvartali tööhõiveuuring.

<sup>5</sup> Allikas: Macau erihalduspiirkonna valitsuse finantsteenuste amet. 2012. aasta kohta käivad andmed hõlmavad ajavahemikku 2012. aasta jaanuarist novembrini.

liberaliseerimise meetet. Praegusest Mandri-Hiina 160 teenusesektorist on nüüd 149 avatud Macaus asuvatele teenusepakkujatele. 2006. aastal liberaliseeriti II kaasanega kaubavahetus täielikult. Uusim kaasanne keskendus Macau äriühingute piiriülese koostöö soodustamisele Hengqinis. Euroopa ettevõtted jälgivad jätkuva huviga CEPA ja Hengqini erimajandustsooni arenguid, sest need algatused pakuvad Mandri-Hiinaga äri tegevatele ettevõtetele investeerimisvõimalusi.

Lisaks Macau jätkuvale majanduslikule integratsioonile Zhu Jiangi suudmeala regiooniga jätkas Macau oma positsiooni kindlustamist ühendava sillana Hiina ja portugali keelt kõnelevate riikide vahel Macau majandus- ja kaubanduskoostööfoorumi kaudu. Keskvalitsus lubas toetada Macau püüdlusi kujuneda rahvusvahelise turismi ja vaba aja veetmise keskuseks ning Hiina ja portugali keelsete riikide vahelise äri ja kaubavahetuse foorumiks.

## **ELI JA MACAU KOOSTÖÖ**

ELi ja Macau koostöö tipp hetkeks oli 10. jaanuaril 2012. aastal toimunud Macau valitsusjuhi Chui Sai Oni külaskäik ELi, kus teda võttis vastu ka president Barroso. 2012. aasta märkis 20 aasta möödumist Euroopa Majandusühenduse ja Macau vahelise kaubandus- ja koostöölepingu allkirjastamisest.

2012. aastal jätkus ELi ja Macau kahepoolse kaubanduse kindel kasv. Aasta esimese üheksa kuu jooksul kasvas ELi eksport Macausse 17 %, jõudes 282 miljoni euroni<sup>6</sup>, sest Macau majanduse tugevnedes kasvas ka sealne impordinõudlus. See on kasvav turg ELi luksuskaupadele, gurmeeroogadele, veinidele ja sõidukitele. Kasv on tingitud sellest, et kasiinoettevõtjad arendavad ka hasartmängudega mitte seotud tuluallikaid, näiteks luksuskaupade müümist. 2009. aastast on EL registreerinud kaubavahetusbilansi ülejääki Macauga (2012. aasta esimese üheksa kuuga oli see 192 miljonit eurot) ning EL on Hiina järel Macau suuruselt teine impordipartner: 2012. aastal moodustasid tehingud ELiga 23 % Macau impordist<sup>7</sup>.

Tihedam koostöö ELi ja Macau vahel, sh koostöö uutes, ühist huvi pakkuvates valdkondades, nagu kultuur ja keskkonnakaitse, on mõlema poole jaoks põhiline eesmärk. Seda kinnitati ka 4. detsembril 2012. aastal Brüsselis toimunud iga-aastasel ELi ja Macau ühiskomitee kohtumise käigus peetud konstruktiivsetel aruteludel.

Ühiskomitee kohtumisel vaatasid mõlemad pooled üle viimased arengud omavahelistes suhetes, sh arengud turgudel ja investeerimises. Mõlemad pooled hindasid olemasolevaid koostöömeetmeid, sealhulgas õiguskoostöö programmi ja Macau tõlkide koolitusprogrammi ning ka Hongkongile ja Macaule suunatud ELi äriteabeprogrammi (EUBIP) raames Macaus toimunud üritusi. Nad arutasid ka maksukoostööd ning vahetasid mõtteid võimalikust koostööst hoiuste maksustamise alal, võttes arvesse viimaseid rahvusvahelisi arenguid maksuametite teabevahetuses ning vajadust luua rahvusvahelisel tasandil võrdsed tingimused.

2011. aastal parafeeriti ühiskomitee kohtumise raames Macau ja Euroopa Liidu vaheline teatavaid lennundusküsimusi käsitlev horisontaalpeping. Lepingu hiina ja portugali keelde tõlkimise järel kulgeb selle ametliku allkirjastamise protsess plaanipäraselt.

<sup>6</sup> Allikas: Eurostat.

<sup>7</sup> Allikas: Macau erihalduspiirkonna valitsuse statistika- ja rahvaloendusamet.

EUBIPi tegevus, mida kaasrahastab Euroopa Komisjon ja juhib Hongkongi Euroopa Kaubanduskoda, jätkus. EUBIP on olnud edukas ELi ja Macau ettevõtete vaheliste suhete tihendamises. Aasta jooksul korraldas EUBIP üritusi intellektuaalomandi kaitse, CEPA ning ELi ja Hiina (sh Macau) vaheliste suhete teemadel. EUBIP toetas ka ELi osalemist kahel igaaastasel suurüritusel Macaus: Macau investeerimisfoorumil ning Macau rahvusvahelisel keskkonnakoostöö foorumil ja messil. ELi osavõtt mõlemast üritusest koos ELi liikmesriikide ja Euroopa ettevõtjatega ühisel ELi paviljonis kindlustas ELile tähelepanuväärse nähtavuse. See oli Macau elanikele ja Mandri-Hiinast pärit külalistele hea võimaluse suhtlemiseks ning pakkus võimalust neile tutvustada ELi ettevõtteid. EUBIPi programm lõppes 2012. aasta novembris; selle jätkuprogramm käivitatakse 2013. aastal.

1. septembril 2012. aastal käivitati Macau ja ELi vaheline akadeemiline programm. Macau ülikooli, Macau Euroopa-uuringute instituudi ja ELi partnerite moodustatud konsortsium vastutab selle elluviimise eest. Programmi eesmärk on edendada akadeemilist teadustööd, arendada teavitustööd ELi nähtavuse suurendamiseks ning tugevdada akadeemilist koostööd ELi kõrgharidusasutustega.

EL ja Macau uuendasid koostööd hiina-portugali keelepaari tõlkide koolitamiseks. 21. novembril 2012. aastal allkirjastasid ELi suulise tõlke peadirektoraadi peadirektor ning Macau erihalduspiirkonna haldus- ja kohtuasjade peasekretär selleteemalise vastastikuse mõistmise memorandumi, selle eesmärk on suurendada kvalifitseeritud tõlkide arvu, et täita Macau kakskeelsete, hiina ja portugali keeles töötavate ametiasutuste vajadusi. Selle programmi raames toimub tõlkide koolitamine Macaus ja Brüsselis viie kuu jooksul.

4. detsembril 2012 avati Brüsselis Euroopa Komisjoni peakontoris Macaud tutvustav fotonäitus „Bridging Time”.

EL arendab ka edaspidi oma suhteid Macau erihalduspiirkonnaga, tugevdab majandus- ja kaubandussidemeid, parandab koostööd äriühingute ja kodanikuühiskonnaga ning edendab liikuvust ja vahetusi Macau elanikkonnaga. Mitmesugused vahetused ja dialoog ELi ning Macau vahel jätkuvad ka 2013. aastal. Eriti loodab EL, et elavneb tegevus kultuurivahetuse, akadeemilise koostöö, keskkonna- ja õiguskoostöö alal ning Macau majanduslikule mitmekesistamisele suunatud tegevus.